

کلیات، برنامه درسی و سرفصل دروس  
رشته «علوم اسلامی با گرایش تعلیم و  
تربیت اسلامی» در سطح دو

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

# کلیات و برنامه درسی رشته «علوم اسلامی با گرایش تعلیم و تربیت اسلامی» در سطح دو

## ماده ۱. عنوان

عنوان رشته، «علوم اسلامی با گرایش تعلیم و تربیت اسلامی» در مقطع سطح دو است.

## ماده ۲. تعریف

سطح دو «علوم اسلامی با گرایش تعلیم و تربیت اسلامی» دومین مقطع از تحصیلات حوزوی و یکی از رشته‌های حوزه دانشی «اخلاق، تربیت و مشاوره اسلامی» بوده که طلاب ضمن فراگیری فقه و اصول متعارف، به شناخت مفاهیم، اصطلاحات، مبانی، مسائل، روش تحقیق و ساختار دانش می‌پردازند و پس از احراز توان علمی با ارائه تحقیق پایانی، موفق به دریافت مدرک سطح دو این گرایش می‌شوند.

## ماده ۳. اهداف

- ۱) زمینه سازی جهت تعالی اخلاقی و معنوی طلاب؛
- ۲) شناخت استدلالی مسائل فقهی و اصولی و آشنایی با روش استنباط فقهی؛
- ۳) ایجاد توان استفاده از منابع و متون مهم فقهی و اصولی؛
- ۴) شناخت و تبیین معارف و مضامین مهم گرایش تعلیم و تربیت از علوم اسلامی و ایجاد توان بهره‌گیری از آن؛
- ۵) آماده‌سازی طلاب برای فعالیت‌های تبلیغی و تدریس موضوعات مرتبط در سطح یک؛
- ۶) ایجاد توان تحقیق در حد جمع‌آوری، تتبع و جمع‌بندی مطالب در زمینه تعلیم و تربیت اسلامی؛
- ۷) ایجاد توان پاسخ‌گویی به پرسش‌های عمومی در حوزه تعلیم و تربیت اسلامی؛
- ۸) تقویت باور به هویت و رسالت حوزه و روحانیت؛
- ۹) تربیت طلاب مستعد جهت ورود به مقطع بالاتر.

## ماده ۴. سیاست‌ها

- ۱) اهتمام به رشد جامع طلاب در ابعاد نگرشی، اخلاقی، علمی و تبلیغی؛
- ۲) اهتمام به ایجاد زمینه تعالی اخلاقی، معنوی و اعتقادی طلاب؛
- ۳) تأکید بر آموزش‌های پژوهش‌گرا؛
- ۴) تأکید بر استفاده از متون آموزشی واجد معیارهای لازم؛
- ۵) تأکید بر ارزشیابی جامع به لحاظ روش و ابعاد رشد؛
- ۶) تأکید بر بهره‌گیری از اساتید و مدیران متخلق، متعهد و متخصص؛
- ۷) توجه به نیازهای جامعه و کاربردی کردن آموزش؛
- ۸) تکیه بر آموزش موضوعات اصلی دانش تعلیم و تربیت و مهارت‌های مرتبط؛
- ۹) تأکید بر بهره‌گیری از ابزارهای نوین و روش‌های کارآمد آموزشی - پژوهشی؛
- ۱۰) اهتمام به شناسایی و حمایت از طلاب مستعد؛
- ۱۱) اهتمام به دروس فقه و اصول و نظارت بر اجرای آن.

## ماده ۵. نظام آموزشی

نظام آموزشی این رشته و گرایش به صورت نیم‌سالی، درسی<sup>۱</sup> و حضوری است و بدون احتساب زمان تدوین تحقیق پایانی، در پنج نیم‌سال ارائه می‌شود.

**تبصره:** حداکثر مدت تحصیل در موارد اضطراری، بدون احتساب زمان تدوین تحقیق پایانی، هفت نیم‌سال است.

## ماده ۶. شرایط پذیرش

(۱) احراز صلاحیت‌های عمومی و اخلاقی براساس آیین‌نامه‌های مصوب؛

(۲) دارا بودن مدرک علمی سطح یک؛

(۳) موفقیت در سنجش علمی.

## ماده ۷. عناوین و مشخصات کلی دروس

| ردیف         | عنوان                          | واحد | ساعت |
|--------------|--------------------------------|------|------|
| ۱            | دروس عمومی                     | ۳۴   | ۵۶۰  |
| ۲            | دروس تخصصی رشته علوم اسلامی    | ۲۲   | ۴۰۸  |
| ۳            | دروس تخصصی گرایش تعلیم و تربیت | ۳۰   | ۵۴۴  |
| جمع کل ساعات |                                | ۸۵   | ۱۵۱۲ |

۱. در این نظام هر درس به صورت مستقل ارزیابی می‌شود و قبولی یا رد در یک درس، تأثیری در قبولی یا رد دروس دیگر ندارد.

## ماده ۸. عناوین و مشخصات تفصیلی دروس

### الف) دروس عمومی

| ردیف | عنوان درس       | واحد | ساعت | اهداف                                                                 |
|------|-----------------|------|------|-----------------------------------------------------------------------|
| ۱    | فقه ۱ تا ۴      | ۱۷   | ۲۸۰  | شناخت استدلالی مسائل مهم فقه طبق برنامه درسی ابلاغی معاونت آموزش      |
| ۲    | اصول فقه ۱ تا ۴ | ۱۷   | ۲۸۰  | شناخت استدلالی مسائل مهم اصول فقه طبق برنامه درسی ابلاغی معاونت آموزش |
|      | جمع             | ۳۴   | 560  |                                                                       |

### ب) دروس تخصصی مشترک رشته علوم اسلامی

| ردیف | عنوان درس           | واحد | ساعت                   | هدف درس                                                                                                                      |
|------|---------------------|------|------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|      | تفسیر قرآن کریم ۱   | ۱    | ۱۶                     | آشنایی با تفسیر اجمالی جزءهای اول تا سوم قرآن کریم، همراه با خلاصه‌نویسی <sup>۱</sup> بر اساس تفسیر نمونه                    |
|      | تفسیر قرآن کریم ۲   | ۱    | ۱۶                     | آشنایی با تفسیر اجمالی جزءهای چهارم تا ششم قرآن کریم، همراه با خلاصه‌نویسی بر اساس تفسیر نمونه                               |
|      | تفسیر قرآن کریم ۳   | ۱    | ۱۶                     | آشنایی با تفسیر اجمالی جزءهای هفتم تا نهم قرآن کریم، همراه با خلاصه‌نویسی بر اساس تفسیر نمونه                                |
|      | تفسیر قرآن کریم ۴   | ۱    | ۱۶                     | آشنایی با تفسیر اجمالی جزءهای دهم تا دوازدهم قرآن کریم، همراه با خلاصه‌نویسی بر اساس تفسیر نمونه                             |
|      | تفسیر قرآن کریم ۵   | ۱    | ۱۶                     | آشنایی با تفسیر اجمالی جزءهای سیزدهم تا پانزدهم قرآن کریم، همراه با خلاصه‌نویسی بر اساس تفسیر نمونه                          |
|      | روش تفسیر قرآن کریم | ۱    | ۸+۱۶<br>نظری -<br>عملی | شناخت قواعد و مراحل تفسیر صحیح قرآن کریم و کسب مهارت لازم                                                                    |
|      | تفسیر موضوعی        | ۲    | ۳۲                     | شناخت و بررسی برخی از موضوعات تعلیم و تربیت در قرآن بر اساس قواعد فراگرفته در مبحث روش تفسیر قرآن                            |
|      | روش فهم حدیث        | ۱    | ۸+۱۶<br>نظری -<br>عملی | شناخت قواعد و روش‌های مؤثر در فهم حدیث و کسب مهارت لازم                                                                      |
|      | فقه الحدیث          | ۲    | ۳۲                     | شناخت محتوای برخی از احادیث تعلیم و تربیت و سیره تربیتی اهل بیت علیهم السلام در منابع معتبر روایی همراه با خواندن متن احادیث |

۱. دروس تفسیر قرآن کریم ۱ تا ۵ به صورت مطالعاتی (همراه با جلسات حضوری محدود برای ارائه برخی از مباحث ضروری) و زیر نظر استاد راهنما اجرا شود.

| ردیف      | عنوان درس        | واحد | ساعت                    | هدف درس                                                                                                                         |
|-----------|------------------|------|-------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|           |                  |      |                         | منتخب                                                                                                                           |
|           | رجال کاربردی     | ۱    | ۸+۱۶<br>نظری -<br>عملی  | تطبیق مباحث مهم، کاربردی و نکات اساسی علم درایه و رجال بر احادیث و بیان معیارهای وثاقت راویان و اعتبار حدیث                     |
|           | مباحث جدید کلامی | ۲    | ۳۲                      | شناخت مفاهیم و مهمترین مسائل و مباحث جدید کلامی مانند: منشأ دین، تکثرگرایی، علم و دین و قلمرو دین، هرمنوتیک و پاسخ به شبهات مهم |
|           | عقائد خاص شیعه   | ۱    | ۱۶                      | تبیین استدلالی اعتقادات خاص شیعه مانند: امامت، ولایت، بداء، توسل، شفاعت، رجعت، تقیه و انتظار با رویکرد پاسخ به شبهات            |
|           | فلسفه اسلامی     | ۴    | ۶۴                      | شناخت مفاهیم، اصطلاحات، ساختار و مسائل مهم فلسفه اسلامی بر اساس حکمت متعالیه                                                    |
|           | روش سخنرانی دینی | ۲    | ۳۲+۱۶<br>نظری -<br>عملی | شناخت اصول، آداب، مراحل و روش‌های کارآمد سخنرانی دینی به منظور کسب مهارت‌های لازم                                               |
|           | روش تحقیق        | ۱    | ۸+۱۶<br>نظری -<br>عملی  | شناخت ابعاد منطقی مشکل و مساله تحقیق و تدوین نظرات و اقوال در ساختار علمی و کسب مهارت لازم                                      |
| جمع ساعات |                  | ۲۲   | ۴۰۰                     |                                                                                                                                 |

**ب) دروس اختصاصی گرایش تعلیم و تربیت اسلامی**

| ردیف             | عنوان درس                        | واحد      | ساعت             | هدف درس                                                                                                                                           |
|------------------|----------------------------------|-----------|------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ۱                | آشنایی با علوم تربیتی            | ۲         | ۳۲               | آشنایی با مهم‌ترین مباحث علوم تربیتی مانند: مفاهیم، موضوع، ساختار، قلمرو و شاخه‌های آن                                                            |
| ۲                | نظام تعلیم و تربیت اسلامی ۱      | ۲         | ۳۲               | آشنایی با مبانی و اهداف تعلیم و تربیت بر اساس منابع اسلامی                                                                                        |
| ۳                | نظام تعلیم و تربیت اسلامی ۲      | ۲         | ۳۲               | آشنایی با اصول و روش‌های تعلیم و تربیت بر اساس منابع اسلامی                                                                                       |
| ۴                | نظام تعلیم و تربیت اسلامی ۳      | ۲         | ۳۲               | آشنایی با ساخت‌ها، مراحل، عوامل و موانع تعلیم و تربیت بر اساس منابع اسلامی                                                                        |
| ۵                | فقه تربیت                        | ۱         | ۱۶               | آشنایی با کلیات دانش فقه تعلیم و تربیت (شامل: مفاهیم، موضوع، ساختار، روش، منابع و ارتباط با دانش‌های دیگر)                                        |
| ۶                | آراء و آثار تعلیم و تربیت اسلامی | ۲         | ۳۲               | شناخت آثار و اندیشه‌های دانشمندان اسلامی در زمینه تعلیم و تربیت                                                                                   |
| ۷                | تاریخ تعلیم و تربیت در اسلام     | ۲         | ۳۲               | شناخت تاریخ تعلیم و تربیت در جوامع اسلامی با تأکید بر جوامع شیعی، همراه با بررسی تاریخچه شکل‌گیری و اهداف و فعالیت‌های نهادها و سازمان‌های آموزشی |
| ۸                | تربیت دینی کودک و نوجوان         | ۱         | ۱۶               | آشنایی با اصول و روش‌های تربیت اسلامی کودک و نوجوان                                                                                               |
| ۹                | مسائل نوجوانان و جوانان          | ۱         | ۱۶               | شناخت مهم‌ترین مسائل و چالش‌های تربیتی نوجوانان و جوانان در عصر حاضر و بررسی راه‌حل‌های آن                                                        |
| ۱۰               | روش تحقیق در تعلیم و تربیت       | ۱         | ۸+۱۶ نظری - عملی | آشنایی با مهم‌ترین قواعد، روش‌های کمی و کیفی و فرایند تحقیق در تعلیم و تربیت                                                                      |
| ۱۱               | مدیریت و رهبری آموزشی            | ۲         | ۳۲               | آشنایی با کلیات دانش مدیریت و رهبری آموزشی (مانند: مفاهیم، موضوع، ساختار، روش، منابع و ارتباط با دانش‌های دیگر)                                   |
| ۱۲               | برنامه‌ریزی آموزشی و درسی        | ۲         | ۳۲               | آشنایی با مهم‌ترین مباحث برنامه‌ریزی آموزشی و درسی (مانند: مفاهیم، موضوع، مبانی، اهداف، اصول، سیاست‌ها، الگوها، روش و مراحل)                      |
| ۱۳               | روان‌شناسی عمومی                 | ۲         | ۳۲               | آشنایی با کلیات روان‌شناسی و مهم‌ترین مکاتب و شاخه‌های دانش روان‌شناسی و نقد آن‌ها از منظر اسلامی                                                 |
| ۱۴               | روان‌شناسی رشد                   | ۲         | ۳۲               | آشنایی با مراحل، ویژگی‌ها و ابعاد و نظریه‌های رشد و نقد آن‌ها از منظر اسلامی                                                                      |
| ۱۵               | روان‌شناسی شخصیت                 | ۲         | ۳۲               | آشنایی با نظریه‌های شخصیت و نقد آن‌ها از منظر اسلامی                                                                                              |
| ۱۶               | اصول و روش‌های تدریس             | ۱         | ۸+۱۶ نظری - عملی | آشنایی با اصول و روش‌های تدریس و کلاس‌داری و کسب مهارت‌های لازم                                                                                   |
| ۱۷               | زبان عمومی                       | ۱         | ۳۲ عملی          | ایجاد توان درک مطلب و ترجمه متون ساده انگلیسی مرتبط با تعلیم و تربیت اسلامی                                                                       |
| ۱۸               | تحقیق پایانی                     | ۲         | ۶۴ عملی          | ارائه پژوهشی جامع در موضوعات مرتبط با تعلیم و تربیت اسلامی                                                                                        |
| <b>جمع ساعات</b> |                                  | <b>۳۰</b> | <b>۵۴۴</b>       |                                                                                                                                                   |